

Myndigheten för yrkeshögskolan

Resultat av kvalitetsgranskning av yrkeshögskolan 2018

Granskningsrapport | 2018

Förord

I denna rapport presenteras det samlade resultatet från myndighetens kvalitetsgranskningar av utbildningar inom yrkeshögskolan under 2018. Innehållet i rapporten är tänkt att bidra till att förbättra och utveckla kvaliteten i utbildningarna, men även fungera som en vägledning och ge stöd i arbetet med att bedriva utbildning med hög och jämn kvalitet.

Jag vill rikta ett stort tack till alla er som har medverkat vid kvalitetsgranskningarna och till er som efter granskningarna har arbetat vidare med att åtgärda och utveckla det som har framkommit i samband med kvalitetsgranskningarna. Jag vill även rikta ett stort tack till alla er som gör att yrkeshögskolans utbildningar ständigt utvecklas.

Min förhoppning är att denna rapport ska bidra till att höja kvaliteten generellt inom yrkeshögskolans utbildningar.

Hässleholm 14 januari 2019

Inger Nordahl

Enhetschef
Myndigheten för yrkeshögskolan

Innehåll

Det här har vi sett.....	3
Majoriteten av de kvalitetsgranskade utbildningarna har hög kvalitet ..	3
Överlag kan kvalitetsgranskade utbildningar nå hög kvalitet	3
1 Inledning.....	4
1.1 Urval	4
1.2 Metod för kvalitetsgranskning.....	4
1.3 Varje kvalitetsgranskning resulterar i en rapport	5
1.4 Utbildningens ledningsgrupp ges möjlighet att kommentera rapporten	5
1.5 Sedan 2017 bedöms kvaliteten utifrån en fyrgradig skala	5
1.5.1 Kvalitetsgranskning är ett underlag i bedömningen om statsbidrag	5
2 Resultat av kvalitetsgranskningar 2018.....	6
2.1 Under året har 79 utbildningar kvalitetsgranskats.....	6
2.2 Generellt hög kvalitet på kvalitetsgranskade utbildningar	6
2.2.1 Utbildningar med mycket hög kvalitet visar på goda exempel	6
2.2.2 Utbildningar med hög kvalitet uppfyller överlag kvalitetskriterierna	7
2.2.3 Utbildningar med inte tillräckligt hög kvalitet har utvecklingsområden	7
2.2.4 Utbildningar med bristande kvalitet uppfyller inte de fastställda kvalitetskriterierna	7
2.3 Överlag har alla kvalitetsgranskade utbildningar 2017–2018 potential att nå hög kvalitet	7
2.4 Ledningsgrupp	8
2.4.1 De kvalitetsgranskade utbildningarna har generellt stark arbetslivsanknytning.....	8
2.4.2 Goda exempel inom granskningsområdet Ledningsgrupp	8
2.4.3 Ledningsgrupper bör generellt ägna mer tid åt strategiska frågor.....	9
2.4.4 Närvaron under ledningsgruppernas möten kan i många fall bli bättre.....	9
2.5 Lärande	10
2.5.1 Lärande fungerar generellt väl.....	10
2.5.2 Goda exempel inom granskningsområdet Lärande	10
2.5.3 Utbildningsledaren har inte alltid tillräckliga resurser	11
2.5.4 Kompetensutveckling för undervisande personal behöver säkerställas	11
2.5.5 Utbildningarnas lokaler och utrustning är överlag ändamålsenliga	11
2.5.6 Lärande i distansutbildningar fungerar överlag väl	11

2.6	Lärande i arbete.....	12
2.6.1	LIA är en väl fungerande del i utbildningarna.....	12
2.6.2	Goda exempel inom granskningsområdet LIA.....	12
2.6.3	I vissa fall behöver utbildningsanordnarna utveckla samverkan med LIA-handledarna.....	13
2.6.4	Kopplingen mellan LIA och kursmål kan i vissa fall stärkas .	13
2.7	Kvalitetsarbete	13
2.7.1	Analys av resultat- och effektuppföljning saknas i nära hälften av utbildningarna	13
2.7.2	Nästan alla utbildningsanordnare arbetar utifrån en skriftlig värdegrund	14
2.7.3	Goda exempel inom granskningsområdet Kvalitetsarbete ...	14
2.7.4	I vissa utbildningar behöver kvalitetsarbetet systematiseras	15
2.7.5	I vissa fall behöver utbildningsanordnarna bredda kvalitetsarbetet	15
2.7.6	Många utbildningsanordnare behöver arbeta för att rekrytera studerande från det underrepresenterade könet...	16
3	Utbildningsanordnarnas återkoppling	17
3.1	Utbildningsanordnarna ges möjlighet att svara på en enkät	17
3.1.1	En majoritet av utbildningsanordnarna är nöjda.....	17
3.1.2	Utbildningsanordnarna lyfter upp ett fåtal utvecklingsområden	17
4	Metoden för kvalitetsgranskning utvecklas	18
4.1	Varje år utvecklar vi metoden för kvalitetsgranskning.....	18
4.2	Nytt kvalitetskriterium för värdegrundsarbete	18
4.3	Ny metod för uppföljande kvalitetsgranskning	18
4.4	Ny metod för självvärdering	18
	Bilaga 1: Utbildningar som har kvalitetsgranskats 2018	19
	Bilaga 2: Kvalitetskriterier	22

Det här har vi sett

Majoriteten av de kvalitetsgranskade utbildningarna har hög kvalitet

Våra kvalitetsgranskningar av yrkeshögskoleutbildningar 2018 visar på att de flesta drivs på ett kompetent och professionellt sätt av engagerade utbildningsanordnare, utbildningsledare, ledningsgrupper och undervisande personal. Utifrån de tolv kvalitetskriterier vi använt har vi bedömt att två tredjedelar av de 79 granskade utbildningarna håller hög eller mycket hög kvalitet.

Precis som i 2016 och 2017 års granskningar är föredömliga exempel särskilt vanliga inom utbildningarnas arbetslivsanknytning. Många anordnare har tagit fram effektiva sätt att utforma, planera och genomföra utbildningarna i nära samarbete med arbetslivet. Detta gör de tillsammans med ledningsgrupper vars ledamöter nästan alltid har god kunskap om både vad yrkesrollerna innebär och arbetslivets kompetensbehov. De flesta utbildningar har också ett väl fungerande upplägg för Lärande i arbete (LIA) och vi har sett hur det ofta får en nyckelroll i att göra de studerande anställningsbara.

Likt tidigare framträder även den undervisande personalen som ett särskilt starkt område. I de allra flesta utbildningar vi granskat har de relevanta och aktuella ämnes- och yrkeskunskaper, och deras kurser integrerar på ett bra sätt teori, färdighetsträning och reflektion. Även detta är grundläggande förutsättningar för att så många av de studerande som genomför utbildningarna har en anställning redan en kort tid efter examen.

Överlag kan kvalitetsgranskade utbildningar nå hög kvalitet

I en tredjedel av granskningarna har vi bedömt att utbildningen inte når upp till våra krav på hög kvalitet. I nästan samtliga fall har vi bedömt att utbildningarna har förutsättningar att nå upp till hög kvalitet inom rimlig tid ifall anordnaren genomför rätt åtgärder.

I flera fall har vi sett att ledningsgruppens arbetsformer inte ger arbetslivet tillräcklig möjlighet att påverka utbildningen. Formalia och operativa beslut tar fokus från strategiska frågor och utvecklingen av utbildningen och dess innehåll. Andra återkommande hinder för en väl fungerande arbetslivsanknytning är låg mötes närvaro hos ledamöterna och avsaknad av struktur och kvalitetssäkring kring LIA-kurserna.

Vi har också sett att flera utbildningar har olika former av organisatoriska och strukturella problem. Vanliga sådana är att det är för lite schemalagd tid, att distansutbildningar saknar uppgifter att arbeta med mellan närträffar eller att det saknas former för undervisande personal att samverka och kompetensutveckla sig. Ett annat problem som ofta leder till många följdproblem är att anordnaren inte ger utbildningsledaren tillräckligt med tid eller resurser.

De brister vi sett i dessa utbildningar avspeglas ofta i att det saknas metoder för att identifiera och hantera dem i utbildningarnas kvalitetssystem, eller att de rutiner som finns för detta bara följs delvis eller inte alls. Detsamma gäller för värdegrundsfrågor då det oftast finns dokumenterade värdegrunder och ställningstaganden, medan det är mer ovanligt att de används praktiskt. Ett exempel på detta är att vi kunnat konstatera att det i hälften av utbildningarna inte görs tillräckligt för att bryta könsstereotypa yrkesval.

1 Inledning

Myndigheten för yrkeshögskolan har ett uppdrag att granska kvaliteten i yrkeshögskoleutbildningar.¹ Det främsta syftet med våra kvalitetsgranskningar är att de ska bidra till utbildningsanordnarnas arbete med att ha hög kvalitet och goda resultat i pågående utbildningar – från start till slut. Därtill har vi ett särskilt fokus på hur utbildningarna svarar mot arbetslivets behov.²

I denna rapport sammanfattar vi våra iakttagelser från kvalitetsgranskningarna 2018. Besöken på dessa utbildningar genomfördes under perioden oktober 2017 till september 2018. Vi jämför även dessa iakttagelser med våra erfarenheter från 2016 och 2017. Avslutningsvis blickar vi framåt och beskriver hur vi kommer att utveckla arbetet med kvalitetsgranskningar under 2019.

1.1 Urval

Under 2018 har vi genomfört 79 kvalitetsgranskningar. Urvalet av utbildningar som ska kvalitetsgranskas genomförs med utgångspunkt i en behovsanalys och ska avse enskilda utbildningar.³

Under 2018 har vi valt att kvalitetsgranska ett urval av utbildningar som:

- Fick beviljat beslut om statsbidrag 2017.
- Hade minst en föregångare, vilket innebär att utbildningen har haft en eller flera avslutade omgångar.

Utöver ovanstående punkter har vi prioriterat utbildningar inom de tre områdena teknik och tillverkning, IT, bygg och samhälle. Därutöver har vi försökt att kvalitetsgranska utbildningar hos så många olika utbildningsanordnare som möjligt. Sammantaget har vi 2018 kvalitetsgranskat utbildningar hos 51 olika utbildningsanordnare. I bilaga 1 finns en sammanställning över dessa utbildningar.

1.2 Metod för kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningarna genomförs alltid av två utredare. Vi tittar alltid på hela utbildningen, men kvalitetsgranskningen avser i första hand en specifik omgång.

Kvalitetsgranskningarna utgår från fyra granskningsområden som tillsammans ska ge en bild av utbildningens kvalitet:

- Ledningsgruppens arbete
- Lärande
- LIA (lärande i arbete)
- Kvalitetsarbete

För att bedöma kvaliteten i utbildningarna använder vi elva fastslagna kvalitetskriterier (bilaga 2). Under 2018 har vi även använt ett tolfte preliminärt kriterium som har belyst utbildningsanordnarnas arbete med jämställdhet mellan könen, likabehandling och mångfald. Kriterierna utgår från de nämnda fyra granskningsområdena och har stöd i yrkeshögskolans regleringar.

¹ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

² Lag (2009:128) om yrkeshögskolan 1§.

³ Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

1.3 Varje kvalitetsgranskning resulterar i en rapport

Vi skriver alltid en rapport efter en genomförd kvalitetsgranskning. I rapporten beskriver vi hur utbildningen är organiserad och hur den fungerar utifrån de fastslagna kvalitetskriterierna. Vi presenterar även områden som vi bedömer att utbildningsanordnaren bör utveckla för att utbildningen ska nå högre kvalitet.

Underlag från flera källor ligger till grund för våra bedömningar i rapporten:

- Dokument och data om utbildningen som finns i myndighetens diarium och annat relevant material.
- Resultat från en enkät som myndigheten har skickat till de studerande på utbildningen i samband med kvalitetsgranskningen.
- Resultat av enkät eller intervjuer med LIA-handledare på utbildningen i samband med kvalitetsgranskningen.
- Protokoll från utbildningens ledningsgruppsmöten – två år tillbaka i tiden.
- Intervjuer med utbildningsanordnare, utbildningsledare, studerande, representanter från ledningsgruppen och undervisande personal. Intervjuerna genomförs under en heldag när vi besöker utbildningen.

1.4 Utbildningens ledningsgrupp ges möjlighet att kommentera rapporten

Ledningsgruppen för den kvalitetsgranskade utbildningen ges möjlighet att dels kommentera våra bedömningar i den preliminära rapporten, dels kvalitetssäkra fakta. Vi skriver sedan in hela, eller ett sammandrag av ledningsgruppens svar i rapporten. Det resulterar i en slutlig rapport och ett beslut med en samlad bedömning.

I vissa fall använder vi resultat från kvalitetsgranskningar som utgångspunkt för stödjande insatser gentemot utbildningar och utbildningsanordnare. Men de förbättringsområden som vi har identifierat är främst ämnade att bidra till utveckling av varje enskild utbildning.

1.5 Sedan 2017 bedöms kvaliteten utifrån en fyrgradig skala

Sedan 2017 har vi i samband med kvalitetsgranskningarna beslutat om en gradering för respektive utbildning. Sammantaget har vi fyra graderingar.

De fyra graderingarna som vi använder är:

- Mycket hög kvalitet
- Hög kvalitet
- Inte tillräckligt hög kvalitet
- Bristande kvalitet

1.5.1 Kvalitetsgranskning är ett underlag i bedömningen om statsbidrag

Syftet med myndighetens kvalitetsgranskningar är att förbättra kvaliteten i enskilda utbildningar. Men sedan 2017 används resultat från kvalitetsgranskningarna även som ett av flera underlag när myndigheten bedömer om en utbildning får ingå i yrkeshögskolan.⁴

⁴ Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan.

2 Resultat av kvalitetsgranskningar 2018

I detta kapitel redogör vi för resultaten av kvalitetsgranskningarna 2018. Vi jämför även dessa resultat med kvalitetsgranskningarna 2016 och 2017. Våra iakttagelser baseras på de rapporter som vi fattade beslut om 2018. Därutöver baseras våra jämförelser på underlaget i årsrapporterna – motsvarande denna rapport – från 2016 och 2017.

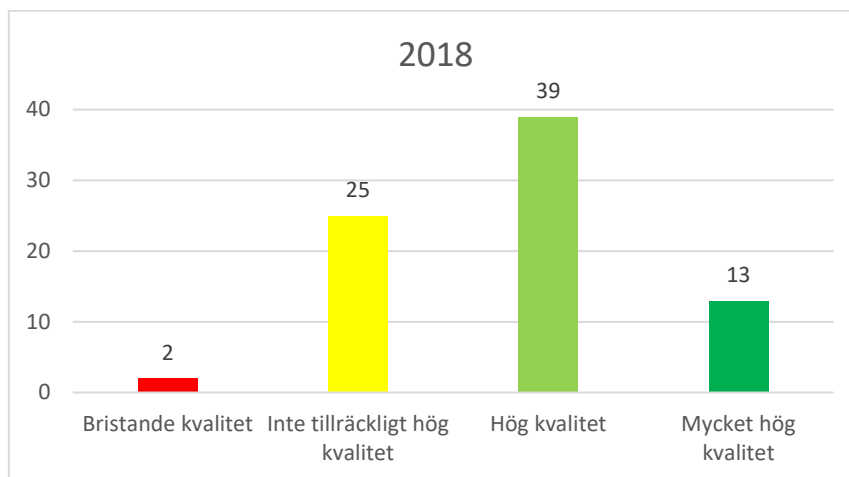
2.1 Under året har 79 utbildningar kvalitetsgranskats

Vi har genomfört kvalitetsgranskningar på 79 utbildningar inom yrkeshögskolan 2018, vilket är något färre än 2016 och 2017. Det var planerat att genomföra kvalitetsgranskningar på 81 utbildningar. Men ett av dessa ärenden lämnades i stället över till myndighetens enhet för tillsyn och en utbildning ställde in omgången på grund av för få sökande.

	2016	2017	2018
Antal genomförda kvalitetsgranskningar.	84	88	79

2.2 Generellt hög kvalitet på kvalitetsgranskade utbildningar

En majoritet av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat har hög eller mycket hög kvalitet. Två tredjedelar eller 52 av 79 utbildningar har vi bedömt håller hög eller mycket hög kvalitet.

Sammanställning av antal kvalitetsgranskade utbildningar 2018 fördelat per gradering.

2.2.1 Utbildningar med mycket hög kvalitet visar på goda exempel

Andelen utbildningar med mycket hög kvalitet 2018 är nästan lika stor som 2017. Andelen utbildningar som vi 2018 har bedömt håller mycket hög kvalitet är 16 procent. Jämfört med 2017 var motsvarande andel 18 procent.

Med mycket hög kvalitet menas att utbildningen uppfyller myndighetens fastställda kvalitetskriterier och visar på goda exempel. En utbildning med mycket hög kvalitet i genomförandet måste även visa bra resultat när det gäller andelen studerande som har avslutat utbildningen med examen. Den samlade graderingen mycket hög kvalitet innebär att utbildningen överträffar författningarnas krav – samtidigt kan utbildningar som bedöms ha mycket hög kvalitet även ha utvecklingsområden.

2.2.2 Utbildningar med hög kvalitet uppfyller överlag kvalitetskriterierna

Andelen kvalitetsgranskade utbildningar 2018 som har fått graderingen hög kvalitet är i princip samma som 2017. Både 2017 (50 procent) och 2018 (49 procent) beslutade vi i hälften av fallen att de kvalitetsgranskade utbildningarna hade hög kvalitet.

Med hög kvalitet avses att utbildningen i sin helhet uppfyller våra fastställa kvalitetskriterier. Dessa utbildningar genomförs i huvudsak på ett genomtänkt och effektivt sätt. De har genomgående en hög genomströmning av studerande och utbildningarnas resultat visar att de bidrar till arbetslivets kompetensförsörjning på ett bra sätt utifrån de förutsättningar som utbildningen har. En utbildning som vi bedömer har hög kvalitet har vanligtvis utvecklingsområden, men de är av en sådan karaktär att vi ändå anser att utbildningen i stort lever upp till kvalitetskriterierna.

2.2.3 Utbildningar med inte tillräckligt hög kvalitet har utvecklingsområden

Under 2018 har vi bedömt att en tredjedel (32 procent) av de kvalitetsgranskade utbildningarna inte har tillräckligt hög kvalitet. Jämfört med 2017 var samma andel 24 procent, vilket är en skillnad på åtta procentenheter.

Med bedömningen inte tillräckligt hög kvalitet menas att utbildningen inte i tillräcklig grad uppfyller myndighetens fastställda kvalitetskriterier. Utbildningen behöver utvecklas för att nå upp till hög kvalitet. Myndigheten bedömer att det är fullt möjligt att inom rimlig tid genomföra de åtgärder som behövs. Gemensamt för utbildningar med denna gradering är att de har områden som fungerar väl, samtidigt som de har betydande svagheter inom ett eller flera andra områden.

2.2.4 Utbildningar med bristande kvalitet uppfyller inte de fastställda kvalitetskriterierna

Få utbildningar resulterar i ett beslut med bristande kvalitet. Tre procent av årets kvalitetsgranskade utbildningar fick beslut om bristande kvalitet. Motsvarande siffra 2017 var åtta procent.

Med bristande kvalitet menas att utbildningen inte uppfyller myndighetens fastställda kvalitetskriterier. Utbildningar som vi bedömer har bristande kvalitet behöver utvecklas för att nå högre kvalitet. Men vi bedömer att det är osäkert om de relativt omfattande åtgärder som behövs kan genomföras inom rimlig tid.

2.3 Överlag har alla kvalitetsgranskade utbildningar 2017–2018 potential att nå hög kvalitet

Sammanfattningsvis har vi bedömt att 67 procent av de kvalitetsgranskade utbildningarna under 2017 och 2018 håller hög eller mycket hög kvalitet. Vi har bedömt att 28 procent av de kvalitetsgranskade utbildningarna inte har tillräckligt hög kvalitet. Men vi bedömer att dessa utbildningar inom rimlig tid kommer att kunna nå hög kvalitet – om de arbetar med de utvecklingsområden som har identifierats i samband med kvalitetsgranskningen. För de 5 procent utbildningar som vi har bedömt har bristande kvalitet bedömer vi att det är osäkert om de kommer att kunna genomföra de relativt omfattande åtgärderna som krävs inom rimlig tid.

Kvalitetsgranskningar 2017–2018	Antal	Andel
Mycket hög kvalitet	29	17 %
Hög kvalitet	83	50 %
Inte tillräckligt hög kvalitet	46	28 %
Bristande kvalitet	9	5 %
Summa	167	100 %

**Sammanställning av antal kvalitetsgranskade utbildningar 2017–2018
fördelat per gradering.**

2.4 Ledningsgrupp

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser 2018 från granskningsområdet Ledningsgruppen. Kvalitetsgranskningen inom området belyser om utbildningen har en väl fungerande ledningsgrupp som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Ledningsgruppen ska ha god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet och verka effektivt för att säkerställa en hög yrkesrelevans i utbildningens alla delar. Vidare ska ledningsgruppen vara insatt i det systematiska kvalitetsarbetet, delta i dess utveckling och se till att det genomförs.

2.4.1 De kvalitetsgranskade utbildningarna har generellt stark arbetslivsanknytning

De flesta av årets kvalitetsgranskade utbildningar har bedömts ha stark arbetslivsanknytning. Framförallt eftersom ledningsgruppernas ledamöter generellt har god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrket som utbildningarna leder till. Ledamöterna företräder i stor utsträckning det arbetsliv som berörs av den kompetens som utbildningarna ger och utbildningarnas kurser kan tydligt motiveras utifrån det aktuella arbetslivets behov. Därtill ligger utbildningarna nästan alltid på en ort som är lämplig utifrån arbetslivets behov, vilket framgår av de 79 beslutade granskningsrapporterna 2018.

De allra flesta arbetslivsrepresentanter som väljer att engagera sig i en ledningsgrupp inom yrkeshögskolan gör det för att säkerställa behovet av relevant och kompetent arbetskraft. I många fall är företagen som är representerade i ledningsgruppen helt beroende av att kunna rekrytera medarbetare från berörd utbildning.

Även de utbildningar som vi kvalitetsgranskade 2016 och 2017 hade stark arbetslivsanknytning. Likt 2018 såg vi 2017 att arbetslivsrepresentanterna i ledningsgrupperna överlag hade god kunskap om kompetensbehoven inom yrket och yrkena som utbildningarna leder till.

2.4.2 Goda exempel inom granskningsområdet Ledningsgrupp

I många av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet Ledningsgrupp. I synnerhet avser detta utbildningar som vi har bedömt har mycket hög kvalitet.

I en utbildning till hisstekniker har vi bedömt att ledningsgruppen på ett mycket bra sätt säkerställer stark arbetslivsanknytning i utbildningens alla delar. Branschorganisationen Hissförbundet är mycket engagerad i utbildningen via sin generalsekreterare som även är ordförande i ledningsgruppen. Ledningsgruppens ordförande har även ett nära samarbete med utbildningsledaren och är en viktig resurs i genomförandet av utbildningen. Ledningsgruppen har tillsammans med utbildningsanordnaren utformat

utbildningens innehåll och upplägg. Kursplanerna diskuteras och utvecklas fortlöpande i ledningsgruppen för att säkerställa att kurserna möter arbetslivets önskemål och krav.

I en utbildning till fältservicetekniker har vi konstaterat en stark arbetslivsanknytning. Många av arbetslivsrepresentanterna i ledningsgruppen var med och tog initiativ till att starta utbildningen och har varit med i ledningsgruppen sedan utbildningens start 2004. Flera tillhandahåller LIA-platser på sina egna arbetsplatser och på andra orter där deras företag finns representerade. Företagen bidrar också genom att tillhandahålla maskiner i skolans verkstad. De studerande gör även studiebesök på företagen. Företagen i ledningsgruppen är engagerade på fackmässor där även utbildningen marknadsförs.

En utbildningsanordnare bedriver fyra utbildningar inom spelutveckling som alla fyller en central roll i spelutvecklingsföretagens kompetensförsörjning. Detta eftersom alternativen till stor del är att anställa varandras personal eller rekrytera internationellt.

Arbetslivsrepresentationen i den gemensamma ledningsgruppen består av en blandning av större spelföretag som ingår i internationella koncerner, mindre lokala spelföretag och företrädare för branschorganisationer. Företagen har både ett kortsiktigt och ett långsiktigt behov av att rekrytera från samtliga utbildningar som bedrivs av utbildningsanordnaren, vilket innebär att alla inriktningar uppmärksammas i ledningsgruppen. Spelföretagen ser utbildningen som ett strategiskt samarbete för att säkra sin kompetensförsörjning och vill därför vara säkra på att utbildningarnas innehåll motsvarar deras krav. Ledningsgruppen diskuterar regelbundet utbildningarnas innehåll och utformning och tar aktivt del av de utvärderingar som utbildningsanordnaren genomför av såväl kurser som utbildningens resultat.

I en utbildning till CAD-konstruktör har vi sett att arbetslivets synpunkter får stor vikt i utformningen av utbildningens upplägg och innehåll. I utbildningen används CAD-systemet CATIA i stället för enklare och billigare system. Detta eftersom ledningsgruppens arbetslivsrepresentanter anser att det är avgörande att de studerande har kompetens i CATIA för att de ska vara anställningsbara inom fordonsindustrin. Andra delar i utbildningen har tagits bort eller fått en mindre del, exempelvis en ekonomikurs som tidigare ingick. Detta i takt med att ledningsgruppen har riktat in utbildningen mot konstruktion, vilket motsvarar arbetslivets behov som beskrivs som skriande för just CAD-konstruktörer.

2.4.3 Ledningsgrupper bör generellt ägna mer tid åt strategiska frågor

Ledningsgrupperna bör överlag ägna mer tid åt att diskutera strategiska frågor som utbildningarnas resultat- och effektoppföljning. Under 2018 har vi sett att ledningsgruppen för vissa utbildningar lägger mycket tid på operativa frågor. Exempelvis förs ibland diskussioner om vilken kurslitteratur som ska användas i utbildningarna. Det finns såklart operativa frågor som ledningsgrupperna utifrån yrkeshögskolans regleringar behöver diskutera och fatta beslut om. Men vi menar att ledningsgrupperna och särskilt deras arbetslivsrepresentanter bör fokusera mer på strategiska frågor. I synnerhet är det viktigt i utbildningar som har svårt att fylla utbildningsplatserna och där examensgraden är låg. Detta är centrala frågor för ledningsgruppen eftersom yrkeshögskolans övergripande syfte är att svara mot arbetslivets behov genom att förse arbetslivet med rätt kompetens.

Likt tidigare år ser vi att våra identifierade utvecklingsområden i synnerhet handlar om ledningsgruppens arbetsformer – många behöver flytta fokus från formalia och operativa beslut och åtgärder till mer strategiska och utvecklingsorienterade frågor. Från arbetslivets sida handlar detta om att kravställa mot utbildningsanordnaren och sätta mål för utbildningen.

2.4.4 Närvaron under ledningsgruppens möten kan i många fall bli bättre

Närvaron på ledningsgruppsmöten i de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 kan i många fall bli bättre. Detta mot bakgrund av att vi i 30 av 79 fall har bedömt

ledningsgruppens närvaro som ett utvecklingsområde. Det liknar vad vi såg 2016 och 2017 – även då bedömde vi i flera fall att närvaron under ledningsgruppsmöten var låg.

I de allra flesta fall avser detta utvecklingsområde arbetslivsrepresentanternas låga närvaro snarare än övriga ledamöters.

Hög närvaro vid ledningsgruppens möten skapar förutsättningar för ledamöterna att utöva inflytande över utbildningarnas innehåll. Därmed är hög närvaro vid ledningsgruppens möten en viktig kvalitetsfaktor.

2.5 Lärande

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser 2018 från granskningsområdet Lärande. Kvalitetsgranskningen inom området belyser om utbildningen har en väl fungerande process som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Utbildningens lärande behöver ge både praktiska och pedagogiska förutsättningar för att utbildningens mål ska kunna nås. Vidare krävs att de personer som anlitas i utbildningen har rätt kompetens.

2.5.1 Lärande fungerar generellt väl

Lärande bedöms generellt vara en väl fungerande del i de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018. Vi har sett att undervisande personal i stor utsträckning har relevanta och aktuella ämnes- och yrkeskunskaper om det yrke som utbildningen förbereder för. Utbildningarna integrerar generellt teori, färdighetsträning och reflektion på ett bra sätt. Därutöver finns det på de allra flesta av de kvalitetsgranskade utbildningarna en genomtänkt fördelning av ansvar i utbildningens pedagogiska genomförande – denna fördelning är oftast tydlig och känd av de berörda.

Liksom 2017 såg vi att undervisande personal överlag hade relevanta och aktuella ämnes- och yrkeskunskaper och att utbildningarna överlag integrerade teori, färdighetsträning och reflektion på ett bra sätt.

2.5.2 Goda exempel inom granskningsområdet Lärande

I många av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet Lärande. I synnerhet avser detta utbildningar som vi har bedömt har mycket hög kvalitet.

I en utbildning till skräddare har vi sett hur teori, färdighetsträning och reflektion integreras på ett föredömligt vis med mycket tid avsatt för handledning av de studerande. Merparten av utbildningen består av praktiska moment där de teoretiska delarna vävs in. Progressionen i utbildningen är tydlig. De studerande börjar med att skapa enklare plagg men får sedan tillverka allt mer avancerade plagg efterhand som deras kunskaper, kompetenser och färdigheter utvecklas. De klädesplagg som de studerande syr under utbildningen är avsedda för externa kunder. Detta för att de studerande ska få träna på provrumssituationer där de ska mäta och anpassa plagg efter en individ och specifika kravbeskrivningar. Den täta kontakten mellan de studerande och lärarna gör att de snabbt fångar upp individuella behov och kan vidta relevanta åtgärder.

I en utbildning till kvalificerad inköpare har vi sett att utbildningsanordnaren på ett föredömligt sätt skapar förutsättningar för att undervisningen ska ha en röd tråd. I denna utbildning finns ett pedagogiskt råd där studeranderepresentanter, undervisande personal och utbildningsledare träffas regelbundet för att diskutera utbildningens pedagogik och kursinnehåll. Det finns en samsyn om kursernas innehåll och utbildningens pedagogik bland alla som är involverade i undervisningen. Det har betydelse för att kunna säkerställa att alla kursmoment bidrar till de studerandes progression mot utbildningens mål.

I en utbildning till drifttekniker har de studerande tillgång till en fullt utrustad övningsanläggning för fjärrvärme och el. Arbetslivet ställer anläggningen till utbildningens

förfogande utan kostnad. De studerande får under långa perioder i utbildningen praktisk undervisning på ett sätt som inte hade varit möjligt utan anläggningen. Detta bidrar på ett föredömligt sätt till att skapa förutsättningar för de studerande att nå utbildningens mål.

På liknande sätt som i driftteknikerutbildningen har vi stött på flera goda exempel där avancerad och relevant utrustning ställs till utbildningars förfogande. Här kan nämnas en mejeriteknikerutbildning som förutom tillgång till utrustningen på Linköpings mejeri även har tillgång till ett utbildningsmejeri i Danmark.

I en distansutbildning till specialiserad undersköterska har vi sett att utbildare och utbildningsledare på ett föredömligt sätt tar tillvara på de studerandes yrkeserfarenheter som undersköterskor i undervisningen. De studerandes kunskaper och erfarenheter används i diskussioner vid utbildningens närträffar. Detta upplägg främjar de studerandes utveckling i yrkesrollen och bidrar till personlig utveckling.

2.5.3 Utbildningsledaren har inte alltid tillräckliga resurser

För en femtedel av utbildningarna har vi bedömt att utbildningsledaren inte har tillräckliga resurser och förutsättningar för att leda och utveckla utbildningen. I vissa fall handlar det om att utbildningsledaren inte får förutsättningar att planera och genomföra utbildningen i enlighet med utbildningsplanens beskrivningar. Ofta beror det på hög arbetsbelastning. Ledarskapet i och kring en utbildning behöver ge rätt förutsättningar för att utbildningens mål ska kunna nås.

2.5.4 Kompetensutveckling för undervisande personal behöver säkerställas

För en fjärdedel av utbildningarna har vi bedömt att utbildningsanordnaren inte har säkerställt att undervisande personal får kompetensutveckling. För yrkeslärare som arbetar med undervisning är det viktigt att få förutsättningar att hålla sig ajour med utvecklingen inom branschen. Detta får att kunna ha och lära ut aktuella kunskaper. Därutöver handlar kompetensutveckling för undervisande personal även om pedagogisk utbildning.

2.5.5 Utbildningarnas lokaler och utrustning är överlag ändamålsenliga

Generellt sett har utbildningarna lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens syfte och mål. Under året har vi bedömt att 74 av 79 utbildningar har ändamålsenliga lokaler och utrustning.

Många utbildningsanordnare har valt att komplettera den fysiska lärmiljön med digitala lärplattformar för kommunikation, inlämning av uppgifter, schema och återkoppling. I de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har vi sett ett antal olika lärplattformar. Dessa lärplattformar fungerar ofta mycket bra, studerande är nöjda och upplever att det underlättar att exempelvis kunna se utbildningens schema i mobiltelefonen.

2.5.6 Lärande i distansutbildningar fungerar överlag väl

Under året har 18 av 79 kvalitetsgranskade utbildningar varit distansutbildningar och i dessa har vi bedömt att lärandet generellt fungerar bra. De flesta distansutbildningar har ett lärande och en metodik som utgår från digitala lärplattformar och de flesta utbildningarnas digitala lösningar fungerar ändamålsenligt. Alla distansutbildningar som vi har kvalitetsgranskat har fysiska närträffar men det finns en variation i antal.

I förra årets granskningsrapport menade vi att distansutbildningarna hade särskilda utmaningar i synnerhet vad gällde behovet av mer struktur och bättre pedagogiskt upplägg. Det är så att distansupplägg kräver en annan form av pedagogisk upplägg än en bunden utbildning. Sedan tidigare vet vi att hög kvalitet och låg andel studieavbrott är förknippat med hög grad av återkoppling mellan skola och studerande, metoder för

kamratrespons och användande av digitala pedagogiska metoder.⁵ Men i nästan alla av de granskade distansutbildningarna 2018 har vi pekat på förbättringsområden inom lärande som liknar förbättringsområden för bundna utbildningar. I vissa fall har vi 2018 bedömt att anordnarna för distansutbildningar ska utveckla sina rutiner för att säkerställa att schemalagd undervisning och självstudier motsvarar den omfattning utbildningen har. Detta är en viktig aspekt även i bundna utbildningar med få lärarledda timmar.

2.6 Lärande i arbete

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser 2018 från granskningsområdet Lärande i arbete (LIA). Kvalitetsgranskningen inom området belyser om utbildningen har en väl fungerande LIA som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. En välfungerande LIA är en integrerad del av utbildningen som bygger på god samverkan mellan utbildningsanordnaren och den som tillhandahåller LIA-platsen samt LIA-handledare med rätt kompetens.

2.6.1 LIA är en väl fungerande del i utbildningarna

LIA bedöms generellt vara en väl fungerande och integrerad del av utbildningarna. Under året har vi sett att de studerandes tilltro till sin egen kompetens och förmåga att arbeta inom yrkesområdet i stor utsträckning har utvecklats positivt under LIA. De flesta studerande på de kvalitetsgranskade utbildningarna ser tydligt hur LIA-kurserna och utbildningens övriga kurser hör ihop och bildar en helhet. Därutöver har utbildningsanordnarna i stor utsträckning ett nätverk som erbjuder tillräckligt antal relevanta och kvalificerade LIA-platser. Detta stämmer överens med vad vi såg 2017, vilket framgår av en jämförelse med våra iakttagelser i granskningsrapporten 2017.

Tillräcklig tillgång till relevanta LIA-platser är avgörande för att de studerande ska kunna tillgodogöra sig LIA på ett tillfredställande sätt. Det är utbildningsanordnaren som har det yttersta ansvaret för att se till att alla studerande får en LIA-plats. Men i praktiken kan tillsättningen av LIA-platser se väldigt olika ut. I vissa utbildningar blir studerande tilldelade LIA-plats och i andra utbildningar får studerande söka LIA-plats. Oavsett hur tillsättningen går till är det viktigt att de studerande inte lämnas att söka LIA-platser utan stöd från utbildningsanordnaren.

2.6.2 Goda exempel inom granskningsområdet LIA

I många av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet LIA. I synnerhet avser detta utbildningar som vi har bedömt har mycket hög kvalitet.

I en utbildning till kvalificerad inköpare har utbildningsanordnaren systematiska rutiner för att ta vara på andra studerandes erfarenheter av LIA. När utbildningen har startat anordnas en nätverksträff mellan första och andra årskursen för att de nya studerande ska få tips och förslag från studerande som har haft LIA. En månad in i utbildningen håller utbildningsledaren en LIA-genomgång om ansökan av LIA och tips på hur CV och personligt brev kan skrivas. De studerande får också hjälp med CV och personligt brev till dess att utbildningsanordnaren bedömer att dokumenten är tillräckligt bra. Under LIA-kursen bjuds de studerande in till en frivillig "mitt i LIA-träff" där de har möjlighet att diskutera och utbyta erfarenheter med varandra.

I en utbildning till spelprogrammerare har utbildningsanordnaren säkerställt tillräckligt antal relevanta LIA-platser. Innan de studerande börjar söka LIA-plats skapar de en portfolio som de även kan använda när de senare söker arbete. I portfolion presenterar de studerande olika arbeten och spel som de har skapat. Representanter från branschen

⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan. (2016). *Översyn av distansutbildningar inom yrkeshögskolan*.

besöker utbildningen och tipsar och stöttar de studerande kring hur de ska ta fram en bra portfolio. LIA-platser söks och fördelas i första hand vid vad man kallar "meet and greet" – en minimässa som besöks av de företag som anmält intresse för att ta emot LIA-studerande från utbildningen. Där får företagen sätta upp var sitt bord där de kan presentera sig och möta de studerande. Företagsrepresentanterna beskriver denna metod som en del i sin rekryteringsprocess.

I en utbildning till trafiklärare tar utbildningsanordnaren kontakt med företagen per telefon inför LIA och håller sedan i en obligatorisk handledardag som mynnar ut i ett handledarkontrakt mellan skolan och LIA-företaget. Utbildningsanordnaren genomför två besök under LIA varav ett där en utbildare åker med i bilen och bedömer handledarens arbete.

2.6.3 I vissa fall behöver utbildningsanordnarna utveckla samverkan med LIA-handledarna

I vissa av de kvalitetsgranskade utbildningarna 2018 har vi konstaterat att utbildningsanordnarnas samverkan med LIA-handledarna på arbetsplatserna behöver utvecklas. Eftersom LIA ofta är en stor del av utbildningarna inom yrkeshögskolan är det viktigt att utbildningsanordnarna säkerställer att de studerande får handledare med relevant och aktuell kompetens. I flera utbildningar har vi sett att anordnarnas rutiner för att kontrollera att LIA-handledarna som rekryteras har rätt kompetens behöver utvecklas. Därtill har vi sett att flera anordnare inte har säkerställt att LIA-handledarna får kompetensutveckling. Dessa utvecklingsområden uppmärksammade vi även 2017.

2.6.4 Kopplingen mellan LIA och kursmål kan i vissa fall stärkas

Vissa anordnare behöver stärka kopplingen mellan kursmålen för LIA-kursen och LIA. För en del utbildningar 2018 har vi bedömt att utbildningsanordnarna på ett bättre sätt kan försäkra sig om att LIA-handledaren utgår från kursplanen under LIA-kurserna.

Vissa utbildningsanordnare håller i en utbildning för LIA-handledare om hur betygsriterier och bedömningsunderlag ska förstås. Det är ett sätt att skapa förutsättningar för en nära koppling mellan LIA och LIA-kursmål. Andra väljer att skicka betygsriterier och bedömningsunderlag per mejl. Oavsett hur utbildningsanordnaren väljer att lägga upp detta är det viktigt att utbildningsanordnaren säkerställer att LIA-handledaren utgår från kursplanen under LIA-kursen.

2.7 Kvalitetsarbete

I detta avsnitt redogör vi för våra iakttagelser 2018 från granskningsområdet Kvalitetsarbete. Kvalitetsgranskningen inom området belyser om utbildningen har ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Kvalitetsarbetet ska vara tydligt formulerat och transparent. Det ska omfatta hela utbildningen, även de delar som bedrivs som LIA-kurser. Kvalitetsarbetet ska samla in synpunkter från utbildningens intressenter och analysera de underlag som möjliggör en systematisk förbättring av utbildningens kvalitet. Vidare ska kvalitetsarbetet omfatta planering, genomförande, utvärdering och förbättring av utbildningen.

2.7.1 Analys av resultat- och effektuppföljning saknas i nära hälften av utbildningarna

Utbildningsanordnarna har i stor utsträckning en beskrivning av kvalitetsarbetet som är lätt tillgänglig för alla berörda i utbildningarna. Generellt finns det rutiner för dokumentation av de studerandes prestationer.

Alla yrkeshögskoleutbildningar ska redovisa en resultat- och effektuppföljning av utbildningen. Under det senaste året har myndighetens kvalitetsgranskningar identifierat behov av utvecklingsinsatser hos nästan hälften av de granskade utbildningarna.

Uppgifter som är viktiga att följa upp och analysera är till exempel hur många studerande som söker, påbörjar, avbryter, fullföljer och tar examen i utbildningen samt hur många som har ett jobb som är kopplat till utbildningen ett halvår efter examen eller senare. Denna uppföljning efter utbildningens slut visar hur väl yrkeshögskoleutbildningen fullföljer sitt yttersta syfte - att kompetensförsörja det berörda arbetslivet.

Även tidigare år har vi sett att många anordnare behövt arbeta mer med att analysera resultat- och effekttuppföljningen som faktiskt genomförs i den egna utbildningen. Informationen som behövs för att göra en sådan analys finns lätt tillgänglig för utbildningsanordnarna eftersom de regelbundet ska rapportera in relevanta uppgifter till myndigheten.

Totalt bedömer vi att ett systematiskt arbete med resultat- och effekttuppföljning i det strategiska kvalitetsarbetet på utbildnings- och anordnarnivå är ett av yrkeshögskolans viktigaste kvalitetsinstrument när det gäller att över tid förse arbetslivet med rätt kompetens.

2.7.2 Nästan alla utbildningsanordnare arbetar utifrån en skriftlig värdegrund

I nästan alla utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har det funnits en dokumenterad värdegrund. Mer precist gäller det 76 av 79 granskade utbildningar.

Vissa utbildningsanordnare som har många utbildningar inom yrkeshögskolan har en gemensam och övergripande värdegrund. Andra utbildningsanordnare har tagit fram specifika värdegrunder som formulerar hur arbetet med jämställdhet mellan könen, mångfald och likabehandling ska gå till på en specifik utbildning.

I vissa fall har myndigheten 2018 bedömt utbildningsanordnarnas arbete med värdegrunden som ett utvecklingsområde. I dessa fall har det främst handlat om att värdegrunden inte har varit förankrad hos de studerande. I något annat fall har LIA-handledarna inte fått ta del av utbildningens värdegrund. Därutöver har våra identifierade utvecklingsområden i några fall handlat om att utbildningsanordnaren behöver utveckla sitt arbete med att förverkliga det som står skrivet i värdegrunden.

2.7.3 Goda exempel inom granskningsområdet Kvalitetsarbete

I många av de utbildningar som vi har kvalitetsgranskat 2018 har vi identifierat goda exempel inom granskningsområdet Kvalitetsarbete. I synnerhet avser detta utbildningar som vi har bedömt håller mycket hög kvalitet.

I en utbildning till VVS-ingenjör präglas kvalitetsarbetet av kontinuitet och det genomsyrar alla delar av utbildningen. Utbildningsanordnaren har verksamhetsmål i studieresultat och examinerade i jobb, en planering för hur målen ska följas upp på individ- och gruppnivå och hur enskilda kurser följs upp med studerandeenkäter. Inför varje kursstart går utbildningsanordnaren igenom hur respektive kurs är upplagd och vilka mål som gäller. Vid var tredje lektion genomförs en mindre utvärdering som utbildningsledaren redovisar för läraren som sedan återkopplar till de studerande vid nästa lektion. Efter varje kurs genomförs en kursutvärdering som sammanställs av utbildningsledaren och återkopplas till ledningsgruppen, lärare och vid nästa klassmöte till de studerande. I kurser som är längre än 50 Yh-poäng kompletteras kursutvärderingen med en mittkursutvärdering. Utvärderingen ställer både praktiska och målrelaterade frågor. Utöver enkäter följer utbildningsledaren upp hur utbildningen följer planeringen och hur målen uppnås genom att besöka klassrummet, hålla klassmöten var tredje vecka och genom individuella samtal med var och en av de studerande.

I en utbildning till specialiserad undersköterska i demensvård är grunden för det systematiska kvalitetsarbetet att ledningsgruppen agerar som en tydlig beställare och kravställare för både utbildningens genomförande och dess effekt. Ledningsgruppen följer upp och utvärderar utbildningens resultat, och man diskuterar möjliga förbättringar. För de studerande innebär detta bland annat att kursplanerna har tydliga lärandemål och

att dessa står i fokus vid de kursutvärderingar som genomförs efter varje kurs. Av protokollen från ledningsgruppsmötena kan man utläsa att resultaten från kursutvärderingarna analyseras och diskuteras i ledningsgruppen. De studerande får resultaten återkopplade till sig både genom lärplattformen och i dialog med utbildningsledaren vid närträffarna. Även mer strategiska kvalitetsfrågor hanteras på ett liknande sätt där det långsiktiga målet är kompetensförsörjning till arbetslivet.

I en utbildning till hisstekniker var utbildningsledare, huvudlärare och ordförande i ledningsgruppen kvinnor. Eftersom branschen inom hissteknik är mansdominerad är det positivt med representation av kvinnor på dessa för utbildningen betydande positioner. Detta har ett viktigt symboliskt värde som i sin tur kan öka andelen kvinnor som söker till utbildningen.

I en utbildning inom internationell spedition har utbildningsanordnaren arbetat för att få in jämställdhets- och hållbarhetsperspektiv i alla kursplaner. Utbildningsanordnaren har tagit hjälp av Chalmers i detta arbete – bakgrunden till det är att Chalmers tidigare har arbetat med liknande genomlysning av kursplaner. Utbildningens ledningsgrupp arbetar nu med att anpassa alla kursplaner. Sedan ska de avsluta arbetet med den undervisande personalen som i sin tur kommer att bidra till hur jämställdhets- och hållbarhetsperspektiven ska konkretiseras i respektive kurs.

I en utbildning till specialiserad undersköterska har utbildningsanordnaren motiverat sitt arbete med jämställdhet mellan könen utifrån Sveriges kommuner och landstings (SKL) uttalande – var tredje ung man ska kunna tänka sig att arbeta inom vård och omsorg. I ett yrke som är kvinno- eller mansdominerat kan det vara fruktbart att koordinera sitt arbete för jämställdhet mellan könen med branschen, andra organisationer eller övriga intressenter. Arbetet för jämställdhet mellan könen kan i vissa fall få större genomslagskraft när utbildningsanordnaren samarbetar eller koordinerar sitt arbete med arbetslivet.

I en utbildning till trafiklärare har utbildningsanordnaren en pedagogisk modell för arbete med likabehandling. Utbildningsanordnaren anlitar externa föreläsare – ibland alumner – som har funktionsnedsättningar eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. De studerande får även tillfälle att under utbildarnas handledning ge körlektioner till personer med funktionsnedsättningar. Detta för att de studerande ska få verktyg för att arbeta med likabehandling i sina kommande yrkesliv.

2.7.4 I vissa utbildningar behöver kvalitetsarbetet systematiseras

Under 2018 har vi sett att vissa utbildningsanordnare behöver arbeta mer med att systematisera kvalitetsarbetet. Med ett systematiskt kvalitetsarbete menar vi ett arbete som genomförs i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring.

Kvalitetsarbetet utgör grunden i utbildningarnas utvecklings- och förbättringsarbete och ska genomföras systematiskt. Kvalitetsarbetet ska vara utformat både för att åtgärda konkreta brister och för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt förbättrings- och utvecklingsarbete.

2.7.5 I vissa fall behöver utbildningsanordnarna bredda kvalitetsarbetet

I vissa utbildningar behöver utbildningsanordnaren bredda kvalitetsarbetet. Detta eftersom vi har sett att kvalitetsarbetet i utbildningar i stor utsträckning ofta fokuserar på kursutvärderingar och i mindre omfattning på utbildningen som helhet. Med utbildningens helhet menar vi de skolförlagda kurserna, LIA-kurserna, utbildningens ledning, genomförande och måluppfyllelse.

En viktig uppgift inom kvalitetsarbetet är att formulera tydliga delmål för utbildningen. Det bör framgå hur delmålen ska uppnås så att alla parter kan relatera delmålen till sina respektive syften och övergripande mål. Det kräver en kvalitetsstrategi vid utbildningen

som fastställts av ledningsgruppen, där det klart framgår vad som ska uppnås, mätas och utvärderas för att vara säker på att intressenternas syften och mål uppfylls. Därefter är det som regel utbildningsanordnaren som utformar och genomför ett kvalitetssäkringssystem. Underlag från utvärderingar och uppföljningar ska sedan utgöra grunden för återkommande analys och dialog i ledningsgruppen.

Att kvalitetsarbetet genomsyrar hela utbildningen är en viktig kvalitetsfaktor. Ett väl utvecklat kvalitetsarbete är motorn för att både åtgärda de brister som finns och att ständigt förbättra det som redan fungerar väl. Vi har sett att det är vanligt att de utvecklingsområden som vi har identifierat i samband med kvalitetsgranskningarna inom ledningsgruppen, lärandet och LIA också återspeglas i att kvalitetsarbetet saknar verktyg för att fånga upp bristerna inom just dessa områden. Därutöver finns det utbildningar där det finns fastställda rutiner för kvalitetsarbetet men som inte alltid följs.

2.7.6 Många utbildningsanordnare behöver arbeta för att rekrytera studerande från det underrepresenterade könet

I 34 av 79 granskningsrapporter 2018 har vi bedömt att utbildningsanordnaren bör verka för att bryta den sneda könsfördelningen bland de studerande. Det har bedömts utifrån det preliminära kvalitetskriteriet 2018 som bland annat handlar om att utbildningsanordnaren ska arbeta "för att få sökande som motsvarar befolkningen i stort och som bryter könsstereotypa yrkesval."

I vissa fall har vi bedömt att anordnaren redan har ett strategiskt arbete för att främja rekrytering av det underrepresenterade könet. I andra fall har könsfördelningen i utbildningarna varit jämn. Då har vi bedömt att det vore bra om anordnaren analyserar anledningarna till varför könsfördelningen är jämn. Detta så att de även i framtiden kan ha en jämn könsfördelning bland de studerande på utbildningen.

3 Utbildningsanordnarnas återkoppling

I detta kapitel redogör vi för den återkoppling som utbildningsanordnarna har gett till oss i samband med kvalitetsgranskningarna.

3.1 Utbildningsanordnarna ges möjlighet att svara på en enkät

Vi har skickat en enkät till alla de 79 utbildningsanordnare som har haft kvalitetsgranskning under 2018. Besöken på dessa utbildningar genomfördes under perioden oktober 2017 till september 2018. Sammantaget har 54 utbildningsanordnare svarat på enkäten vilket är en svarsfrekvens på 68 procent. I enkäten har vi ställt åtta frågor. I synnerhet handlar frågorna om bemötande, användbarhet och möjligheter för respons.

3.1.1 En majoritet av utbildningsanordnarna är nöjda

Nästan alla utbildningsanordnare som har svarat på enkäten bedömer att syftet med kvalitetsgranskningen har varit tydligt och att instruktionerna inför kvalitetsgranskningarna har varit lätta att förstå. Nästan lika många utbildningsanordnare är nöjda med det bemötande som de har fått i samband med kvalitetsgranskningen och de anser överlag att de har fått svara på de synpunkter som har kommit fram.

En majoritet av utbildningsanordnarna som har svarat på vår enkät menar att kvalitetsgranskningen har bidragit till att utbildningen har blivit bättre. Därutöver håller en majoritet av utbildningsanordnarna med om de slutsatser som myndigheten har kommit fram till i samband med kvalitetsgranskningen.

I enkäten har det funnits möjlighet för fritextsvar. Sammantaget har vi bett dem ge förslag på förändringar eller annat som är viktigt vid kvalitetsgranskning av yrkeshögskoleutbildningar samt precisera den del som har bidragit till förbättring av kvaliteten. Det är inte alla utbildningsanordnare som har valt att skriva fritextsvar.

En majoritet av utbildningsanordnarna menar utifrån fritextsvaren att de är nöjda med kvalitetsgranskningarna. I fritextsvaren beskriver flera anordnare hur kvalitetsgranskningen har pekat på utvecklingsområden som har åtgärdats och hur utbildningsanordnarna inför kvalitetsgranskningen fick fundera på hur de arbetar systematiskt.

3.1.2 Utbildningsanordnarna lyfter upp ett fåtal utvecklingsområden

Det finns ett fåtal kommentarer om hur utbildningsanordnarna anser att myndigheten kan förbättra sitt arbete med kvalitetsgranskningarna. Vi tar med oss detta till vår egen uppföljning och vårt systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete.

I fyra fritextsvar framkommer det att anordnare tycker att vi har låtit enskilda studerandes synpunkter väga för tungt. I tre fritextsvar menar utbildningsanordnaren att det tog för lång tid från vårt besöksstillfälle till dess att de fick den preliminära rapporten. I två fritextsvar menar utbildningsanordnare att myndigheten borde förtydliga strukturen i granskningsrapporten så att det tydligare framgår vad som ska bemötas och förbättras.

4 Metoden för kvalitetsgranskning utvecklas

I detta kapitel blickar vi framåt och beskriver hur vi kommer att utveckla våra metoder för kvalitetsgranskning under 2019.

4.1 Varje år utvecklar vi metoden för kvalitetsgranskning

Myndigheten utvärderar och förbättrar metoden för kvalitetsgranskning av utbildningar inom yrkeshögskolan varje år. Det sker i samband med att årets kvalitetsgranskningar är genomförda. Idag omfattar metoden fler aspekter av hur utbildningarna är organiserade och fungerar jämfört med tidigare. Idag omfattar metoden för kvalitetsgranskning ledningsgruppens arbete, processen för det skolförlagda lärandet, LIA (lärande i arbete) och det systematiska kvalitetsarbetet (bilaga 2). Men för ett par år sedan omfattade kvalitetsgranskningen främst LIA och ledningsgruppens arbete.

4.2 Nytt kvalitetskriterium för värdegrundsarbete

I november 2018 fattade myndighetens generaldirektör beslut om ett nytt kvalitetskriterium för kvalitetsgranskning av utbildningar inom yrkeshögskolan. Det innebär att myndigheten från slutet av 2018 har tolv fastslagna kvalitetskriterier. Det nya kriteriet handlar om att utbildningsanordnaren har ett värdegrundsarbete som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen (textrutan nedanför).

Utbildningsanordnaren arbetar efter en värdegrund som utgår från jämställdhet, mångfald och likabehandling

Utbildningsanordnaren har ett värdegrundsarbete som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen. Utbildningsanordnaren ser till att värdegrunden integreras i utbildningens alla delar och förankras hos de som är inblandade i utbildningen. Anordnaren gör insatser utifrån värdegrunden så att studerande inte utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. Anordnaren arbetar aktivt för att främja jämställdhet mellan könen och bidrar till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval. Utbildningsanordnaren arbetar aktivt med breddad rekrytering, breddat deltagande och breddat mottagande som utgår från mångfald, likabehandling och jämställdhet mellan könen.

4.3 Ny metod för uppföljande kvalitetsgranskning

Under hösten 2018 påbörjades ett arbete med att ta fram en metod för att följa upp kvaliteten på utbildningar som tidigare har genomgått en kvalitetsgranskning. Metoden för uppföljande kvalitetsgranskning har flera syften. Främst vill vi kunna följa om utbildningsanordnaren på ett tillfredställande sätt har arbetat med de förbättringsområden som har pekats ut i rapporten. Detta för att kunna konstatera om dessa lett till att kvaliteten i utbildningen har förbättrats. Den uppföljande kvalitetsgranskningen ska syfta till att stödja utbildningsanordnarens arbete med att systematiskt arbeta med kvalitetsförbättrande insatser.

4.4 Ny metod för självvärdering

Under 2018 påbörjades ett arbete på myndigheten med att ta fram en metod för självvärdering. Metoden syftar till att stödja utbildningsanordnarna. Dels i deras arbete med att nå hög kvalitet på utbildningen redan tidigt i utbildningen. Dels i arbetet med att nå eller bibehålla hög kvalitet efter en kvalitetsgranskning.

Bilaga 1: Utbildningar som har kvalitetsgranskats 2018

Utbildningsnamn	Utbildningsanordnare	Studiekommun
Affärsutvecklare digital handel	KYH AB Malmö	Malmö
Anläggningsingenjör - infrastruktur	Hermods AB Göteborg	Göteborg
Anläggningsingenjör - infrastruktur	Hermods AB Stockholm	Solna
Anläggningsingenjör järnväg	Nackademin AB	Solna
Arbetsledare - byggproduktion	Hermods AB Malmö	Lund
Arbetsledare – grönyteförvaltning	YrkesAkademin YH AB	Ängelholm
Arbetsledare - specialisering trädgård	Båstad kommun Akademi Båstad	Båstad
Arborist	Hvilan Utbildning AB	Staffanstorps
Bygg och anläggningsledare	Plushögskolan AB - Teknikhögskolan	Uddevalla
Byggingenjör	Campus Varberg/Varbergs kommun	Varberg
Bygglovhandläggare	Partille kommun, Vuxenutbildning	Partille
Byggnadsingenjör - produktion	Hermods AB Stockholm	Solna
Cad-konstruktör - mechanical designer	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
Digital kommunikatör	NBI i Växjö AB	Göteborg
Drift- och fastighetstekniker	YrkesAkademin YH AB	Falun
Drifttekniker, kraft & värme / process	Stiftelsen Yrkehögskolan Sverige	Örebro
Energitekniker specialisering vindkraft	Campus Varberg/Varbergs kommun	Varberg
Fastighetsförvaltare 2	John Ericsson Institutet	Stockholm
Flyginstruktörsutbildning	OSM Aviation Academy AB	Västerås
Flygtekniker	Nyköpings kommun - Flygteknik technical training	Nyköping
Fältservicetekniker - mobila arbetsmaskiner	Tekniska Högskolan i Jönköping AB	Ljungby
Förpackningsutvecklare/-designer	Nackademin AB	Solna
Geodetisk mätningstekniker	Plushögskolan AB - Teknikhögskolan	Göteborg
Hissttekniker - installation, reparation och service	Botkyrka kommun, Xenter Botkyrka	Botkyrka
Hud-och massageterapeut	Yrkehögskolan för Hudvård & Spa AB	Stockholm
Integrationspedagog	Hudiksvall kommun CUL	Hudiksvall
Integrationspedagog	Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping AB	Värnamo

Internationell sommelier - matsalsschef	Restaurangakademien AB	Stockholm
Internationell spedition med inriktning miljölogistik	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
It-infrastructure and cloud engineer	Lernia Utbildning AB	Stockholm
It-projektledare	JENSEN Education School AB	Stockholm
It-säkerhetstekniker - etisk hackare	Iftac AB	Hudiksvall
Juridisk assistent - paralegal	NBI i Växjö AB	Malmö
Järnvägstekniker /kvalificerad kontaktledningstekniker	Ängelholms kommun Vuxenutbildning	Ängelholm
Kvalificerad inköpare	Företagsekonomiska Institutet 1888 AB	Stockholm
Kvalificerat inköp och upphandling	Östsvenska Yrkeshögskolan AB	Norrköping
Kyl- och värmepumpstekniker	Stiftelsen Installatörernas Utbildningscentrum, IUC	Katrineholm
Kyrkomusiker 50%	Föreningen Mellansels folkhögskola	Örnsköldsvik
Leveldesigner	TGA Utbildning AB	Malmö
Logistiker, arbetsledning och flerpartslogistik	Stiftelsen Yrkeshögskolan Sverige	Örebro
Läke- och livsmedelstekniker	Folkuniversitetet - Kursverksamheten vid Lunds Universitet	Lund
Lönekonsult	Plushögskolan AB - Affärshögskolan	Gävle
Lönespecialist	Iterum verksamhets- och individutveckling AB	Östersund
Mejeritekniker	Lernia Utbildning AB	Linköping
Mjukvarutestare	IT-Högskolan Sverige AB	Göteborg
Mjukvarutestare	Plushögskolan AB - Teknikhögskolan	Stockholm
Mobil handel	Sveriges Yrkeshögskola AB - Skånes Yrkeshögskola	Malmö
Paralegal/juridisk handläggare	Sundsvalls kommun, Vuxenutbildningen	Sundsvall
Produktionsledare bygg	Plushögskolan AB - Teknikhögskolan	Malmö
Skräddare	Uddevalla kommun, Vuxenutbildningen	Uddevalla
Småskalig virkesförädling: knuttimring, småskalig sågning och produktionsutveckling	Västra Götalands läns landsting, Biologiska Yrkeshögskolan i Skara - BYS	Svenljunga
Software developer embedded systems/internet of things	Östsvenska Yrkeshögskolan AB	Linköping
Specialiserad undersköterska i demensvård	Kramfors kommun, Yrkeshögskolan Höga kusten	Kramfors

Specialistutbildad undersköterska inom gerontologi, geriatrik, demens och rehabilitering	Göteborgs Stad, Yrgo	Göteborg
Spelgrafiker	TGA Utbildning AB	Malmö
Spelprogrammerare	TGA Utbildning AB	Malmö
Sti-ingenjör elkonstruktör	Stiftelsen Stockholms Tekniska Institut	Stockholm
Stödpedagog	Consensum YH Sollentuna	Sollentuna
Systemutvecklare - objektorienterad systemutveckling	Humanus Utbildning Syd AB	Göteborg
Systemutvecklare .net	YrkesAkademin YH AB	Örnsköldsvik
Säljare b2b	IHM Business School AB Malmö	Malmö
Technical artist	TGA Utbildning AB	Malmö
Teknikinformatör	Hermods AB Stockholm	Solna
Tillämpad elektronik för inbyggda system	AGSTU AB	Västerås
Trac-diplomerad resekonsult	YrkesAkademin YH AB	Uppsala
Trafiklärare	Klippans kommun, Vuxenutbildning	Klippan
Trafiklärare	Lerums kommun, Vuxenutbildningen	Lerum
Trafiklärare	Västerås Stad/Barn- och Utbildningsförvaltningen/Västerås Yrkehögskola	Västerås
Underhållsingenjör-process teknik	Arboga kommun, Vuxenutbildningen	Arboga
Underhållstekniker inom processindustrin	Borlänge kommun	Borlänge
Urmakare	Urmakarskolan IHU	Motala
Webbkommunikatör sociala medier	Medieinstitutet i Sverige AB	Stockholm
Webbutvecklare content management systems	Medieinstitutet i Sverige AB	Malmö
Webbutvecklare javascript	Lernia Utbildning AB	Malmö
Virtualiseringstekniker	Nackademin AB	Solna
Visualisering av rum, inredning och produkter	Tekniska Högskolan i Jönköping AB	Eksjö
Vvs-ingenjör	Newton Kompetensutveckling AB	Stockholm
Vvs-ingenjör	Stiftelsen Installatörernas Utbildningscentrum, IUC	Göteborg
Vvs-ingenjör	TUC Sweden AB - Yrkehögskola	Jönköping

Bilaga 2: Kvalitetskriterier

Granskningsområde: Ledningsgrupp

Granskningen inom området ska belysa om utbildningen har en väl fungerande ledningsgrupp som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Ledningsgruppen ska ha god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet och verka effektivt för att säkerställa en hög yrkesrelevans i utbildningens alla delar. Ledningsgruppen ska vara insatt i det systematiska kvalitetsarbetet, delta i dess utveckling, och se till att det genomförs.

Kvalitetskriterium: Ledningsgruppens ledamöter har god kunskap om de kompetensbehov som finns inom yrkesområdet

Ledningsgruppens arbetslivsrepresentanter företräder det arbetsliv som berörs av utbildningen. Ledamöternas kunskap omfattar både yrkesområdet och de krav som ställs på yrkesrollen.

Kvalitetskriterium: Ledningsgruppen säkerställer stark arbetslivsanknytning i utbildningens alla delar

Ledningsgruppen har reellt inflytande över utbildningen i sin helhet och ser till att den motsvarar de krav som ställs på yrkesrollen.

Kvalitetskriterium: Ledningsgruppen arbetar effektivt och tar ansvar för utbildningens utveckling

Arbetet i ledningsgruppen har tydliga förutsättningar och bygger på engagemang och aktivt deltagande. Ledningsgruppen analyserar och diskuterar uppföljningar, utvärderingar och andra relevanta underlag för att utveckla utbildningens kvalitet och säkerställa att den motsvarar arbetslivets behov.

Kvalitetskriterium: Ledningsgruppen ser till att systematiskt kvalitetsarbete bedrivs

Ledningsgruppens ledamöter är insatta i hur utbildningens systematiska kvalitetsarbete bedrivs och kan påverka dess inriktning, utformning och genomförande. Dokumentation visar på ett rättvisande sätt hur kvalitetsarbetet genomförs.

Granskningsområde: Lärande

Granskningen inom området ska belysa om utbildningen har en väl fungerande process som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Utbildningens lärande behöver ge både praktiska och pedagogiska förutsättningar för att utbildningens mål ska kunna nås. Det krävs även att de personer som anlitas i utbildningen har rätt kompetens.

Kvalitetskriterium: Utbildningens organisation och resurser ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De praktiska förutsättningarna skapas genom god planering, väl fungerande daglig ledning, god studiemiljö samt lokaler och utrustning som är anpassade efter utbildningens innehåll och mål. Den undervisande personalen ges förutsättningar för att stödja de studerandes inläring.

Kvalitetskriterium: Utbildningens pedagogik ger de studerande förutsättningar att nå utbildningens mål

De pedagogiska förutsättningarna skapas genom tydligt ansvar för utbildningen som pedagogisk helhet, men också genom väl avvägda anpassningar till bland annat kursernas innehåll och mål och de studerandes individuella utveckling mot utbildningens mål. Utbildningens pedagogik integrerar teori, färdighetsträning och reflektion.

Kvalitetskriterium: De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning har rätt kompetens

De personer som anlitas i utbildningen för undervisning eller handledning har rätt kompetens. Den undervisande personalen har både kännedom om det yrke som utbildningen förbereder för och den ämnesmässiga och pedagogiska kompetens som krävs för uppdraget. Utbildningsanordnaren ser till att undervisande personal får stöd i det pedagogiska genomförandet och att de får kompetensutveckling.

Granskningsområde: Lärande i arbete (LIA)

De delar av utbildningen som är LIA granskas med hjälp av särskilda kvalitetskriterier. Granskningen inom området ska belysa om utbildningen har väl fungerande LIA som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. En väl fungerande LIA är en integrerad del av utbildningen som bygger på god samverkan mellan utbildningsanordnaren och den som tillhandahåller LIA-platsen samt LIA-handledare med rätt kompetens.

Kvalitetskriterium: Utbildningsanordnaren har god samverkan med LIA-arbetsplatserna

Utbildningsanordnaren har ett nätverk som erbjuder tillräckligt antal relevanta och kvalificerade LIA-platser. Samverkan sker genom strukturerade samarbetsformer och god kommunikation före, under och efter en LIA-kurs.

Kvalitetskriterium: LIA är en väl fungerande del av utbildningen

Utbildningens LIA-kurser är väl integrerade i utbildningen som ett naturligt steg i den studerandes utveckling mot utbildningens mål. Kursmålen för LIA-kursen stämmer överens med utbildningens mål och LIA-platserna är lämpliga utifrån kurs- och utbildningsmål.

Kvalitetskriterium: De personer som anlitas som LIA-handledare har rätt kompetens

Utbildningsanordnaren har tydliga kompetenskrav och rutiner för hur handledare rekryteras och kompetensutvecklas.

Granskningsområde: Kvalitetsarbete

Granskningen inom området ska belysa om utbildningen har ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete som bidrar till att utbildningens syfte uppfylls. Kvalitetsarbetet ska vara tydligt formulerat och transparent. Det ska omfatta hela utbildningen, även de delar som bedrivs som LIA-kurser.

Kvalitetsarbetet ska samla in synpunkter från utbildningens intressenter och analysera de underlag som möjliggör en systematisk förbättring av utbildningens kvalitet. Kvalitetsarbetet ska omfatta planering, genomförande, utvärdering och förbättring av utbildningen.

Kvalitetskriterium: Det finns ett välfungerande system för kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetet genomförs i återkommande faser av planering, genomförande, utvärdering och förbättring. Uppgifter från uppföljning och utvärdering analyseras och ligger till grund för åtgärder. Kvalitetsarbetet är utformat både för att åtgärda brister och leda till långsiktig förbättring. Kvalitetsarbetet omfattar hela utbildningens genomförande, men också ledning, resultat- och effektoppföljning och värdegrundsfrågor.

Preliminärt kvalitetskriterium: Utbildningsanordnaren arbetar efter en värdegrund som utgår från jämställdhet, mångfald och likabehandling

Utbildningsanordnaren arbetar utifrån en värdegrund, och ser till att värdegrunden är förankrad hos alla som är inblandade i utbildningen, såväl undervisande personal som

studerande och ledningsgrupp. Anordnaren gör insatser utifrån värdegrunden så att ingen studerande utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. Anordnaren arbetar också för att få sökande som motsvarar befolkningen i stort och som bryter könsstereotypa yrkesval. Utbildningsanordnaren arbetar aktivt med breddad rekrytering, breddat deltagande och breddat mottagande.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se